

Noras nya översiktsplan

Naturskyddsföreningen i Nora och Omställning Nora's yttrande mars 2017

Allmänt

1. En miljöbevarande och naturskyddande ambition finns uttalad i de allmänna förutsättningarna för planarbetet, men i de detaljerade planförslagen ställs de ofta åt sidan, inte minst när det gäller planer för framtida bebyggelse och exploatering av naturtillgångar. En striktare koppling till dessa hänsyn kan erhållas vid fortsatt planarbete om en tydlig koppling till: **Europeiska landskapskonventionen** Sverige har ratificerat den europeiska landskapskonventionen (ELC) och den trädde ikraft den 1 maj 2011. Konventionen understryker att landskapet är en gemensam tillgång och ett gemensamt ansvar. Landskapet har en rad olika värden och anspråk, såsom kulturella, ekologiska, estetiska, sociala och ekonomiska.

Den utgångspunkten (ELC) tillämpas i regionen bl.a. av Askersunds kommun, som också har stora natur/miljövärden att vårda.

2. Den tekniska utvecklingen måste tas med i planarbetet. Hur nya tekniska landvinningar integreras i planerna för kommunens utveckling finns varken nämnt i Bakgrund eller Vision. Telekommunikationer och fiber/bredband nämns, men inte hur de kan påverka kommunens utveckling ur strategisk synvinkel t. ex. hur det kan minska urbaniseringen och öka intresset av bosättning på landsbygden och därmed hur skolor och annan samhällsservice måste anpassas.

Man behöver kunna ansluta sig till överkomliga priser när kopparledningarna tas bort.

3. Planförslaget beskriver utvecklingen i de olika markerade områdena. Viken finns bara med i två kartbilder, men utan text motsvarande den som finns om Järnboås, Pershyttan m.fl. områden. Komplettering behövs, speciellt angående motsättningen mellan riksintresset för kulturmiljö och riksintresset för mineral. Starka krav på skyddande åtgärder för miljön, avseende buller, damm och transport skall tydligt framgå.

4. De markerade utvecklingsområdena är alltför statiska för att passa ett perspektiv till 2030. (I själva verket är ett boendeperspektiv betydligt längre). Ge plats åt dynamiska demografiska förändringar och ge samhällsservice även åt andra områden som visar sig expansiva, trots att vi inte idag kan förutsäga exakt vilka.

Specifika kommentarer



1. **Den globala åkermarken måste skyddas.** Nora kommun får inte förstöra 7% av åkermarken vid Norasjön. All bebyggelse nära sjöarna måste ske på mark som inte kan användas som jordbruksmark, åker eller bete. Lämpligt är bergiga skogsholmar eller annan skogsmark.

Detta överensstämmer med konsekvensutredningen och vi delar LRF Lantbrukarnas Riksförbunds remissyttrande om livsmedelsproduktion och åkermark

Lagen ska skydda åkermarken, enligt miljöbalken får jordbruksmark exploateras bara i undantagsfall, och då för att tillgodose "väsentliga samhällsintressen" när det inte finns någon annan lämplig mark. Plan- och bygglagen reglerar hur 3 kap. 4 § miljöbalken tillämpas i praktiken.

Vi i Naturskyddsföreningen tycker att detta är en livsviktig fråga då vi ser att på allt flera platser runt om i landet byggs på viktig odlingsmark.

Det är mycket svårt att återställa bra åkermark för livsmedelsproduktion.

Därför anser Naturskyddsföreningen att åker-, betes och ängsmarker ska skyddas från exploatering och i första hand användas till att producera livsmedel, och i mån av utrymme producera andra nyttor som till exempel energigrödor och fibrer.

Klimatförändringarna kommer att påverka odlingsmöjligheterna för miljarder människor, bland annat genom havsnivåhöjning och ökenutbredning. Det är därför ett allvarligt problem att värdefull åkermark dessutom går förlorad till väg- och husbyggen.

Betesmarkerna är oerhört viktiga för den biologiska mångfalden. Åkermarken är den bästa jorden och bör användas till att odla livsmedel och djurfoder på.

Dessutom gynnar det de gröna näringarna.

Samtidigt som det finns många sätt att gynna mindre aktörer t ex "Handla direkt av andelsjordbruk CSA", dvs Community Supported Agriculture. Det innebär att konsumenten betalar bonden/lantbrukaren i förtid och får en del av grönsaksskörden, köttet från djuren och annat som tillverkats på gården. Detta hjälper bonden att fördela riskerna och våga planera för sensommar och hösten.

Alltså vi behöver en högre självförsörjningsgrad och fler arbetstillfällen.



2 Strandskyddet

Hittills har Norasjön, Fåsjön och andra vackra bergslagssjöar varit förhållandevis förskonade från byggnation nära strandlinjen.

Strandskydd finns i hela Sverige och är en lag som stärker allemansrätten vid vatten. Syftet är att alla ska kunna komma ner till stranden och inte bara den som äger mark. Strandskyddet skyddar även växter och djur. Strandskydd finns längs hav, sjöar och vattendrag i Sverige och sträcker sig 100 meter upp på land och lika långt ut i vattnet.

Ser man Översiktsplanen befarar vi att detta kan ändras i framtiden. Vi tycker att det är oerhört viktigt att vi följer strandskyddet.



3 **Skogen** FN-mötet år 2010 i Nagoya-överenskommelsen, delmål 11 handlar om områdesskydd i syfte att bevara den biologiska mångfalden, här kan vi läsa "År 2020 ska minst 17 procent av landytan och sötvatten, liksom minst 10 % av kust- och marina områden, då särskilt områden av specifik betydelse för biologisk mångfald och ekosystemtjänster, bevaras genom en effektiv och rättvis förvaltning, i ekologiskt representativa och väl sammanhängande nätverk av skyddade områden samt andra effektiva arealbaserade bevarandeåtgärder."

Riksdagens miljömål för "Levande skogar"

"Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas."

Uppföljning av dessa mål 2016 "Miljökvalitetsmålet är inte uppnått och kommer inte kunna nås till år 2020 med befintliga och beslutade styrmedel och åtgärder."

Andelen skyddad skog ligger under uppsatta mål.

År 2015 var cirka 2,6% av den geografiska Nora kommunens produktiva skogsmark formellt skyddad mot skogsbruk, jämfört med 2,3% för Örebro län.

Naturskyddsföreningen tycker att skogsbruket ska bedrivas så att skogen kan läkas, återskapas och fortsätta att förse oss med ekologiska tjänster: virke, svamp, bär, vilt, bränsle, förmågan motverka klimatförändringar. Turism, rekreation, skogsbete, fiske och jakt är också delar i ett mångsidigt bruk av skogen.

I praktiken fungerar inte dagens Skogsvårdslag så att de dubbla målen om miljö- och produktion betyder lika mycket. Värdefulla skogar kalhuggs och skogens mångfald urholkas. Vi vill att miljökvalitetsmålen "Levande skogar", "Begränsad klimatpåverkan" och "Ett rikt växt och djurliv" ska styra hur skogen används. EU:s lagar om skydd av arter och FN:s konventioner måste också uppfyllas.

Det är bra att kommunen betonar att skogsbruket ska ta stor hänsyn till natur-, kulturvärden och rekreation. Naturvård kan också vara en stor attraktionskraft.



4 Kollektivtrafik Ur allmän miljösynpunkt är idag tåg bättre än bilar. En fixering vid tåg Nora – Örebro med motivet att man kortar ned restiden är dock en alltför smal grund för beräkning av faktisk tidsåtgång. Om restiden innebär flera byten med korta intervall blir tiden inte användbar för annat som också måste göras. En längre obruten restid kan vara "kortare" än en kortare, men uppstyckad restid. En plan som sträcker sig till 2030 måste dock ta med den tekniska utvecklingen i förutsättningarna, vilket har skett i allt för liten omfattning i Ö-planen. Elbilar och självkörande bilar

kommer att vara basen för våra kommunikationer redan under 2020-talet. Det betyder att tåg blir helt irrelevanta för korta och medellånga förbindelser. Stryk tågplanerna och bygg ut förutsättningar för elbilar. Stöd samåkningsmetoder med mötesplatser, enkla hemsidor och appar. Det blir en övergång till den nya "kollektivtrafiken" i självkörande bilar/små bussar som kan erbjuda en vittförgrenad och tät kollektivtrafik. En sådan är det enda alternativet till dagens individägda och privatkörda biltrafik.

Länsbuss 302/801. Den demografiska midjan vid 20-40 år ålder bör breddas med ökad studentinflyttning och därpå följande universitetsutbildad ny befolkning. Första steget kan bli ett studentboende nära bussen. Denna linje kan samtidigt förlängas till universitetet. Den går redan till USÖ. Den direkta konsekvensen blir att studenterna kan läsa omkring en och en halv timme per dag på bussen. Restiden blir alltså nära noll. Ytterligare ett exempel på hur en restid kan förkortas. Inte genom snabba tåg utan genom möjlighet att använda restiden på ett smart sätt. *Utveckla 302:an till "länsbuss".* När nu regionen planerar att ta över busstrafiken finns goda förutsättningar för nytt tänkande.

Prioritera cykelbanor, underlätta för cykling i stadskärnan samt möjlighet till cykling/ridning på gamla järnvägsbankar även ur rekreation och turistsynpunkt.

Förslag på samåkningsplatser och cykel-/ridbanor se bifogad karta.

5. **Bilda ett Landsbygdsråd,** som kan driva en kreativ landsbygdsutveckling. När bilarna började bli vanliga på 1940,-50 och 60-talen flyttade folk ut till förorter. Där var miljön bättre. Det ledde till en förslumning av stadskärnorna i många städer (Gamla stan i Stockholm hade låg status på 1950-talet). Den rätlinjiga urbaniseringsprognos som ligger till grund för Ö-planen är inte alls sannolik. Brytpunkter kommer snart och kan bli häftiga om vi inte anstränger oss att se hur nya förutsättningar stämmer in på grundläggande mänskliga behov. Landsbygden i Örebro län har stora förutsättningar att bli en vital del av Mellansverige de närmaste decennierna. Ö-planen måste ta de nya förutsättningarna med i beräkningarna.

Vi vill se ett "Landsbygdsråd" i koppling till när Landsbygdsprogrammet ska utformas. Föreningar och organisationer t ex byalag, Naturskyddsföreningen, Nora biologiska, Omställning, idrottsföreningar, entreprenörer m fl.

6. **Vatten och avlopp.** På sid 48 nämns att "Bostäder på landsbygden bör även tillkomma .. i anslutning till teknisk försörjning". Den del som avser VVS bör omprövas. Moderna enskilda toalettanläggningar kan göras betydligt mer miljövänliga än de centrala vattentoalettssystemen dessa öppnar för boende även utanför bycentrum. På marknaden finns ett stort utbud av både långtidskomposterande mulltoaletter och korttidskomposterande mulltoaletter med urinseparation. Övriga exempel är förbrännings- och paketeringstoalletter. Det finns massor med modern avloppsteknik som möjliggör att man inte behöver ansluta sig till kommunalt avlopp på landsbygden.

Ett annat exempel är bioreningsverk, t ex från Alnarp cleanwater.

7. **Satsa på skolor utanför Nora centralort.** Nyttja och utveckla de mindre skolornas sociala och pedagogiska fördelar. De kan profilera mot natur, vissa idrotter, konst och kultur...

8. **Nora var en ekokommun omkring millennieskiftet.** Stöd utvecklingen av det moderna konceptet ekobyar. Idagsläget finns ingen ekoby i Nora kommun.

9. **Inspireras av Årets kommun Värnamo 2016.** I motiveringen står bland annat att kommunen gjort flera insatser för att hålla landsbygden levande vilket gjort att stad och landsbygd växer lika mycket.

Enligt Hela Sverige ska leva har Värnamo kommun målmedvetet och strategiskt arbetat med utvecklingen av kommunen och invånarna har fått vara delaktiga genom dialog.

- Landsbygden hålls levande bland annat genom att 13 av kommunens 19 grundskolor ligger utanför tätorten, utvecklingen av bredband har kommit långt och att närtrafik finns att tillgå där det inte finns någon utbyggd kollektivtrafik.
- När landsbygden växer och utvecklas i samverkan med staden blir hela kommunen starkare. I takt med ett mera hållbart samhälle skapas jobb och tillväxt i nya gröna näringar på landsbygden.
- Här finns potential för mer turistnäring och attraktiva boenden som kan locka inflyttare.

10. **Satsning på solceller** som ett energitillskott till kommunen.

UTVECKLA DET SOM ÄR UNIKT MED NORA
VI BEHÖVER INTE BLI EN FÖRORT TILL ÖREBRO!

Nora 2017-03-19

Naturskyddsföreningen Nora och Omställning Nora

Styrelsen:

Henrik Perrin

Kajsa Grebäck

Ankie Rauséus

Roland Stanbridge

Lena Bjärmark

Erik Borg

Pamela Reynold